

## Uluslararası Disiplinlerarası Mükemmellik Arayışı Dergisi (UDMAD)

<http://www.dmad.elayayincilik.com/>

### Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Kayseri İli Örneği<sup>1</sup>

Suna BAL<sup>2</sup>, Meltem YALIN UÇAR<sup>3</sup>

#### Öz

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencileri için sağladıkları öğrenme yaşantıları sürecinde yer alan değerler eğitimi uygulamalarına yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma, 2022 yılında Kayseri ilinin üç ayrı merkez ilçesi devlet okullarında görev yapmakta olan 82 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, seçkisiz örnekleme yöntemi ile gönüllü olan öğretmenlerden oluşmuştur. Çalışma nicel betimsel yöntem ile gerçekleştirilmiş ve elde edilen temalar sıklık çözümlemesi ile betimlenmiştir. Araştırma sürecinde, açık uçlu soruların yanında yapılandırılmış soruların da yer aldığı anket formu öğretmenlere uygulanmış, elde edilen veriler sıklık analizi sonucunda oluşturulan tablolar aracılığıyla aktarılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin, eğitim-öğretim süreçlerinde değerler eğitimi etkinliklerini uyguladıkları anlaşılmıştır. Aynı zamanda, öğrencilerde olumlu davranış değişikliği sağlayan etkinliklerin başında, yaparak yaşayarak öğrenmenin temel alındığı dramalar, Türkçe etkinlikleri ve sosyal sorumluluk projeleri yer almıştır. Ayrıca araştırmanın katılımcılarının tamamı, değerler eğitimi etkinlikleri sürecine, aile katılımının sağlanması gerektiğini ortaya koymuşlardır. Yine okul öncesi öğretmenleri, uygulamalarda kullanabilecekleri materyallerin yeterli olmadığını, fakat eğitim sürecinde kaynak olarak ellerinde bulunan hikâye kitaplarından, eğitici video veya çizgi filmlerden yararlandıkları anlaşılmıştır. Son olarak okul öncesi eğitim sürecinde, öncelikli olarak ele alınması gereken değerler arasında; sevgi, saygı, sorumluluk, özgüven ve paylaşımın ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar kelimeler:** Değerler eğitimi, okul öncesi, öğretmen görüşleri

### Teachers' Opinions about the Application of Values Education during Preschool Education

#### Abstract

The aim of this study is to reveal the opinions of preschool teachers about the values education practices in the learning experiences they provide for their students. The research was conducted in 2022 with 82 pre-school teachers working in public schools in three different central districts of Kayseri province. The participants of the research consisted of teachers who volunteered using the random sampling method. The study was carried out with a quantitative descriptive method and the obtained themes were described by frequency analysis. During the research process, a survey form containing structured questions as well as open-ended questions was applied to teachers, and the data obtained was transferred through tables created as a result of frequency analysis. According to the results of the research, it was understood that preschool teachers implemented values education activities in their education processes. At the same time, the main activities that provided positive behavioral change in students were dramas, Turkish activities and social responsibility projects based on learning by doing. In addition, all of the participants of the study revealed that family participation should be ensured in the process of values education activities. Again, it was understood that the materials that preschool teachers could use in practices were not sufficient, but they benefited from the story books, educational videos or cartoons they had as resources during the education process. Finally, among the values that should be considered as a priority in the pre-school education process; It was concluded that love, respect, responsibility, self-confidence and sharing should be addressed.

**Keywords:** Values education, preschool, teacher opinions

<sup>1</sup>Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yapmış olduğu yüksek lisans dönem projesinden üretilmiş olup III. Uluslararası Eğitimde Mükemmellik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur (15-17 Aralık 2023, çevrimiçi).

<sup>2</sup> Kayseri Melikgazi Şehit Şaban Ergin Anaokulu, sunabal3891@gmail.com, ORCID: 0009-0007-8136-8171

<sup>3</sup> Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, myalinuc@gmail.com@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9922-0905

|                       |                                                                                                                                                                                                                                |                   |                   |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|
| <b>Makale Geçmişi</b> | Geliş: 15.09.2024.                                                                                                                                                                                                             | Kabul: 25.11.2024 | Yayın: 30.12.2024 |
| <b>Makale Türü</b>    | Araştırma Makalesi                                                                                                                                                                                                             |                   |                   |
| <b>Önerilen Atıf</b>  | Bal, S. & Yalın Uçar, M.. (2023). Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Kayseri İli Örneği. <i>Uluslararası Disiplinlerarası Mükemmellik Arayışı Dergisi (UDMAD)</i> , 4(2), 16-27. |                   |                   |

## Giriş

Eğitim, bireylerin bilişsel, sosyal-duyuşsal ve devinışsel davranışları üzerinde istendik yönde değışiklik oluşturma süreci olduğu yaygın kabul gören bir betimlemidir. Ülkemizde uygulanmakta olan eğitim programları incelendiğinde ise eğitim-öğretim sürecinin, genellikle bilişsel düzeyde gerçekleştirildiği ancak sosyal-duyuşsal davranışlar kapsamında olan karakter ve değerler eğitiminin ihmal edildiği düşünülmektedir. Bu düşünceyi somutlaştıran, çoktan seçmeli testlerin, dolayısıyla sonuç değerlendirme yaşantılarına bağlı olarak süregelen eğitim sistemimize ilişkin yapılan gelişigüzel gözlemler yatmaktadır. Eğitimde gözlemlenen bu durum sonucunda ülkemizde mevcut eğitim programları yenilenmiş, güçlü bir gelecek nesil yetiştirebilmekte akademik başarının tek başına yeterli olmayacağı görüşü ile yeni program içeriğinde yaşamımıza yön veren değer kavramına ve değerler eğitimine yer verilmiştir (Nedir, 2020). Toplumumuzda zaman içerisinde oluşan bilgi ve teknolojik değışimler, insan yaşantılarında da çeşitli değışimlere yol açmış, insanların birbirleri olan etkileşimini ve iletişimini azaltmış, hatta birey olarak sahip olunan değerlerin değışimine ortam hazırlamıştır. Zayıflayan insan ilişkilerinin güçlendirilmesi, değışen bilim ve teknolojiye ayak uydururken toplumsal değerlerimize ve kültürümüze de sahip çıkılması gerekliliği eğitim öğretim sürecimizde değerler eğitiminin önemini artırmıştır. Eğitim kurumlarında öğrenim görecek olan bireylere doğru davranışlar ve ahlaki beceriler kazandırmak, okulların amaçları arasındadır (Özer ve Çam Aktaş 2019).

Okul Öncesi Eğitim kurumları, bireylerin kişilik gelişiminin temellerinin atıldığı 0-6 yaş döneminde çocukların zihinsel, sosyal, duygusal ve motor beceri gelişimleri yönünden en sağlıklı şekilde gelişmesini, aileleri okul öncesi eğitimi hakkında bilinçlendirmeyi ve çocukları hayata hazırlamayı amaç edinmiştir. Tüm bireyler kişiliklerini oluşturacak temel bilgi ve becerileri ailede kazanmaya başlar. Bu sebeple çocukların gelişimini sağlayacak olan ilk kurum ailedir. Okul Öncesi Eğitim kurumları ise aileden sonra gelen çocuğu toplumsal yaşama hazırlarken aileyi destekleyen kurumlar olarak tanımlanmaktadır. Erken Çocukluk dönemi olarak da adlandırılan insan yaşamının ilk altı yılını kapsayan süreçte çocukların sosyal, duygusal, zihinsel ve motor becerilerinde çok hızlı bir gelişim olduğu için bu süreç gelişimsel açıdan kritik dönem olarak ifade edilmektedir (MEB-Okul Öncesi Öğretim Programı, 2013). Yaş dönemi olarak 0-6 yaş grubu ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalarda bireylerin bu dönemde kazanmış olduğu davranışların gelecekteki alışkanlıklarını, kişilik özelliklerini ve sahip olduğu değerleri, sosyal ve akademik başarısını çok büyük bir oranda etkilediği görülmüştür. Okul öncesi dönemde edinilen kazanımlar, çocuğun sonraki süreçteki sosyal ve akademik yaşamına etki ederek nasıl bir insan olacağı üzerinde belirleyici bir role sahiptir (Ömeroğlu ve Sapsağlam, 2016). Bu bağlamda okul öncesi dönem bireylere değerlerin kazandırılmasında da çok önemli bir dönemdir. Okul öncesi dönemde kazanılan değerlere yönelik bilgilerin etkisi ömür boyu devam etmektedir. İlerleyen süreçlerde edinilen bilgi ve davranışlar değışim gösterse de temel değerler erken çocukluk sürecinde kazanılmaktadır. Bu durum okul öncesi eğitimin önemini ve bu eğitim kademesinde değer eğitiminin de yer alması gerektiğini ortaya koymaktadır (Dal, 2018).

Türk Dil Kurumuna göre değer kavramı, “Bir milletin sahip olduğu kültürel, ekonomik, sosyal ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak ifade edilmiştir. Osmanlıca kaynaklarda değer kelimesi “Kıymet” anlamında yer bulmaktadır (Erdoğan, 2019). Milli eğitim bakanlığı değer kavramını, bireylerin düşünme şeklini, eylemlerini, olaylara karşı gösterilen tepkileri belirleyen, okullarda var olan özellikler olarak tanımlamıştır (Cihan 2014). Değer konusunda en geniş çapta araştırma çalışmaları yapan Schwartz ve Bilsky (1987) insan ihtiyaçlarının zihinsel yansımaları olarak adlandırdıkları değerlerin bazı özelliklerini ön plana çıkartıp ortak bir tanım altında toplayarak; istendik davranışlar, davranışları şekillendiren bir olgu, bir inanç ve değışken bir kavram olarak ifade etmişlerdir. Değerler insan davranışlarına, hislerine, duygularına yol gösteren, topluma mana veren,

insan davranışlarının olumlu ya da istenilen davranış olup olmadığı ile ilgili bir karara ulaşmamızı sağlayan ölçüttür (Tekbıyık, 2017). Değerler hayatı anlamlandırma, sosyal yaşantıyı şekillendirme, bireylerin davranışlarına yön tayin etme, günlük yaşamda rastlanılan olayların, problemlerin anlaşılmasında ve çözümlenmesinde kıstas olma işlevi görmektedir (Neslitürk ve Deniz 2014). Değerlerin bu denli işlevsel olması bireylerin davranışlarını anlama ve anlamlandırmada değerlerin önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koyar. Çünkü değerlerin insan davranışlarının ortaya çıkış noktası olduğu kabul edilebilir.

Sosyal bir varlık olan insanın yaşamını diğer insanlarla beraber ve etkileşim halinde sorunsuz olarak devam ettirebilmesi için gerekli olan ahlaki, kültürel, siyasi ve toplumsal kurallar ve ilkeler bütününe kapsayan değer kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Soyut anlam içeren değer kavramı insan hafızasında kesin bir tanımlamaya yer bulamamıştır çünkü tüm bireylerde farklı çağrışımlar yapmış, farklı içerik ve anlamlar yüklenmiştir. Değerler kişiden kişiye göre, ülkeden ülkeye göre ya da kültürden kültüre değişiklik gösterse de bazı ortak özellikleri de bulunmaktadır. Bu özellikleri “Süreklilik arz etmesi, ortak paylaşım ölçütü olması, tarihsel olması, toplum düzeninin sağlanmasında ve bu düzenin sürdürülmesinde etkili olması, bağlı olduğu kültürel niteliklere göre değişmesi, dil ve sembollerle aktarılması, bireysel ve toplumsal olabildiği gibi evrensel de olabileceği” şeklinde sıralanmıştır (Yıldırım ve Demirel, 2019).

Değerler eğitimi, toplumun fertlerine topluma ait olan veya o toplumda kabul gören değerlerin kazandırılması sürecidir. Değerler eğitiminde, öğrencilere verilmek istenen değerlerin gerek planlanmış eğitim içerikleri gerekse örtük programlar aracılığı ile çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak öğrencilere kazandırılması hedeflenmektedir (Akbaş, 2009). Değerler eğitimi öğrencinin doğuştan getirdiği güzel karakteri ortaya çıkarmayı, kişilik gelişimini desteklemeyi hem bireyleri hem de toplumları olumsuz davranışlardan ve kötü ahlaktan uzaklaştırmayı, güzel ahlaki davranışlarla donatmayı, bireylerin kendilerine ve içinde yaşadıkları topluma faydalı olabilecek zihinsel, bilişsel ve sosyal niteliklere sahip olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Jafari ve Demirel, 2019). Aral ve Kadan (2018), 2013 yılında yayımlanan Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergelerin gelişim alanlarına göre değerler açısından incelemesine ilişkin yapmış oldukları araştırmada, kazanım ve göstergeler içerisinde ele alınan değerlerin sırası ile sorumluluk, saygı, dayanışma, güven, sevgi, hoşgörü, özgürlük, eşitlik, dostluk ve adalet değerleri olduğu bulgularına ulaşmışlardır. Okul öncesi eğitim programında değerlerin örtük biçimde yer alması ve birtakım değerlere yer verilmiş olması esasında bu programın değerler eğitiminin, öğretmen insiyatifine bıraktığını da göstermektedir. Bu durumda okul öncesi eğitim sürecinde, değerlerin kazandırılmasında öğretmenlerin etkin bir role sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Okullarda uygulanacak olan değerler eğitimi sürecinde seçilen değerın kazanılmasındaki en etkili unsur olarak öğretmenler gösterilebilir. Çünkü öğrencilerin hayatında kalıcı izler bırakan öğretmenler okullardaki eğitimin içeriğini oluşturan müfredatın da uygulayıcısıdır. Toplumun bir üyesi olarak öğretmen sahip olduğu değerlerle, tavırlarıyla, davranışlarıyla, yaşam felsefeleriyle ve duygusal özellikleriyle birlikte okulda yer almaktadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin öğrencilere değer kazandırma yönünden yapacakları değerlendirmeleri ve eğitim kurumlarındaki değerler eğitimi uygulamaları konusundaki görüşlerini önemli hale getirmektedir (Yıldırım, 2009). Değerler eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaların çeşitliliği bu eğitim sürecinin planlanmasını oynayacaktır. Bu açıdan ele alındığında okul öncesi dönem değerler eğitiminin farklı boyutlarında (Öğretmen, etkinlik, aile katılımı, program, hizmet içi eğitim, materyal) akademik çalışmalar yapılması bu kritik dönemdeki eğitimin kalitesini ve verimliliğini arttırma adına önemli bir adımdır (Dal, 2018).

Alanyazında değer eğitimi konulu okul öncesi öğretmenleriyle yürütülen çalışmalar incelendiğinde, öğretmenlerin ele aldıkları değerlerin, uyguladıkları çalışmaların, uygulama sürecinde karşılaştıkları olumsuzlukları ve değerler eğitimi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı ve nitel yöntemin kullanılarak sınırlı sayıda öğretmenle çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırmada, daha fazla sayıda okul öncesi öğretmenine ulaşılmaya çalışılmış ve değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, öğretmenlerin değer eğitimi uygulamaları yapıp yapmadıkları, yapıyorlar ise ne sıklıkta yaptıkları,

hangi değerlerin kazandırılmasına öncelik verdikleri, değer eğitimi hangi etkinlikler aracılığı ile uyguladıkları, uygulamalarda hangi materyallerden yararlandıkları ve değer eğitimi uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkileri anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmaya çalışılmıştır:

1. Okul öncesi eğitimi sürecinde değerler eğitimi uygulamaları hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Değerler eğitimi uygulamalarının, öğrenciler üzerindeki etkisi hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi eğitimde, öncelikli olarak hangi değerlerin kazandırılması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
5. Değerler eğitimi uygulamalarında aile katılımına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin değerler eğitimi, etkili şekilde gerçekleştirebilmek için önerileri nelerdir?

### Yöntem

Bu çalışma, var olanı betimlemek amacıyla nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcı sayısının fazla olması nedeni ile yüz yüze görüşme olanağının olmaması ve araştırma sorularının da anket yolu ile elde edilmesi sonucunda, araştırmadan elde edilen veriler sıklık çözümlemesi ile analiz edilmiştir. Dolayısıyla araştırmanın verileri, frekans ve yüzdelik değerleri elde edilmiş ve tablolar aracılığı ile betimlenmiştir.

### Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı, Kayseri ili devlet okul öncesi eğitim kurumlarında ve üç ayrı merkez ilçede görev yapmakta olan 82 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Seçkisiz yöntem ile oluşturulan çalışma grubunun 71'i kadın ve 11'i erkek öğretmendir. Araştırmanın katılımcıları, araştırma sürecine gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmanın amacında katılımcıların demografik özellikleri dikkate alınmamıştır. Bu nedenle, demografik farklara göre veri analizi yapılmamıştır. Araştırmanın katılımcı özellikleri bazı demografik özelliklere göre Tablo 1'de betimlenmiştir.

**Tablo 1**

*Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri (n=82)*

| Demografik Özellikler             | f  | %     |
|-----------------------------------|----|-------|
| <b>Cinsiyet</b>                   |    |       |
| Kadın                             | 71 | 86,6  |
| Erkek                             | 11 | 13,4  |
| <b>Toplam</b>                     | 82 | 100   |
| <b>Yaş</b>                        |    |       |
| 20-25                             | 1  | 1     |
| 26-30                             | 2  | 2,4   |
| 31-35                             | 24 | 14    |
| 36-40                             | 18 | 14,76 |
| 41-45                             | 7  | 9     |
| Boş                               | 30 | 24,6  |
| <b>Mesleki Kıdem</b>              |    |       |
| 1-5                               | 4  | 4,9   |
| 6-10                              | 7  | 8,5   |
| 11-15                             | 39 | 47,6  |
| 16-20                             | 21 | 25,6  |
| 20 yıl ve üzeri                   | 11 | 13,4  |
| <b>Hizmet İçi Eğitime Katılım</b> |    |       |
| Evet                              | 24 | 30,8  |
| Hayır                             | 54 | 69,2  |
| <b>Yeterlilik</b>                 |    |       |
| Evet                              | 38 | 46,3  |

|           |    |      |
|-----------|----|------|
| Hayır     | 10 | 12,2 |
| Kısmen    | 34 | 41,5 |
| Cevap yok | 0  | 0    |

Tablo 1’de yer alan cinsiyete yönelik bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan 82 okul öncesi öğretmeninden 71’inin (%86,6) kadın, 11’inin (%13,4) erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Katılımcıların yaşa göre dağılımları incelendiğinde çalışma grubunun en büyük kısmını 24 katılımcı (%14) ile 31-35 yaş grubu oluşturmuştur. Katılımcıların 18’inin (%14,46) 35-40 yaş aralığında olduğu ve en küçük katılımcı grubu, bir katılımcıdan oluşan 20-25 yaş grubu olmuştur. Katılımcılardan 30’unun da yaş ile ilgili bilgi vermediği görülmüştür. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde katılımcıların yarıya yakınının (39/82) 11-15 yıl arasında çalıştığı görülmüştür. Bu grubu takiben 16-20 yıl arası çalışan grup (21/82), 20 yıl ve üzeri çalışan grup (11/82), 6-10 yıl arası çalışan grup (7/82), olarak sıralandığı ve 1-5 yıl arası çalışan grubun (4/82) en az katılımcı grup olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin Değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitime katılma durumları incelendiğinde 82 katılımcıdan 54’ünün (%69,2) konu ile ilgili herhangi bir eğitime katılmadığı görülmüştür. Katılımcılardan 24’ü (%30,8) Hizmet içi eğitime katıldığını belirtmiştir. Tablo 1’de yer alan Öğretmenlerin Değerler Eğitimi konusunda yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, 82 katılımcıdan 38’inin (%46,3) kendini yeterli gördüğü, 34’ünün (%41,5) kısmen yeterli gördüğü, 10’unun da (%12,2) kendisini yeterli olarak betimlemediği görülmektedir (Tablo 1).

### Verilerin Elde Edilmesi

Araştırmada, araştırmacı tarafından konu ile ilgili alan taraması yapılarak çeşitli çalışmaların incelenmesi ve uzman görüşü alınması sonucunda oluşturulmuş olan “Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi” kullanılmıştır. Yirmi sorudan oluşan ankette, “evet”, “hayır”, “kısmen” şeklinde üç seçeneğe soruların yanında, öğretmenlerin görüşlerini ifade edebilmelerine imkân vermek amacıyla açık uçlu sorulara da yer verilmiştir.

### Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada kullanılan anket soruları hazırlanırken, öncelikle konu ile ilgili literatür taraması yapılarak, soruların taslağı oluşturulmuştur. Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan taslak anket soruları hakkında öncelikle üç alan uzmanından ve üç okul öncesi öğretmeninden görüş alınmıştır. Daha sonra soruların anlaşılır olup olmadığını ve araştırılmak istenen nitelikleri ortaya koymaktaki yeterliliğini netleştirmek için dört okul öncesi öğretmenine deneme anketi uygulanmıştır. Deneme anketi için seçilen öğretmenlerin araştırmanın çalışma grubunda yer verilmemiştir. Pilot uygulama sonucunda, kapalı ve açık uçlu sorular üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak araştırma anketi oluşturulmuştur.

### Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri nicel araştırma çerçevesinde, uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından oluşturulan “Okul Öncesi Eğitimde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketinden” elde edilmiştir. Araştırma sürecinde açık uçlu soruların yanında yapılandırılmış soruların da yer aldığı anket formu öğretmenlere uygulanmış, ankette katılımcıların verdiği cevaplara yönelik sıklık analizi yapılarak frekans ve yüzde olarak betimsel istatistikleri belirlenmiş, tablolar oluşturulmuş ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

### Sınırlılıklar

1. Araştırma, Kayseri ilinde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma, 2022-2023 öğretim yılı bahar yarıyılında elde edilen bulgularla sınırlıdır.
3. Araştırma, Google form aracılığı ile ulaşılan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.
4. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, veri toplama aracı olan ankette yer alan sorularla sınırlıdır.

### Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde alt problemler kapsamında bulunan anket sorularının sınıflandırılmasına bağlı olarak okul öncesi öğretmenlerine uygulanmış olan “Okul Öncesi Eğitimde

*Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri Anketi*” aracılığıyla elde edilen bulgular sırasıyla tablolastırılarak ifade edilmiştir.

### Değerler Eğitimi Uygulamaları Hakkında Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin değerler eğitimi uygulama durumları ve uygulama sıklıklarına ilişkin görüşlerine yönelik araştırma sonuçları, Tablo 2’de verilmiştir.

**Tablo 2**

*Değerler Eğitimi Uygulamaları Yapma Durumları ve Uygulama Sıklığına İlişkin Görüşler*

| <b>Değerler Eğitimi Uygulama Durumu</b>  | <b>f</b> | <b>%</b> |
|------------------------------------------|----------|----------|
| Evet                                     | 56       | 63,3     |
| Hayır                                    | 1        | 1,2      |
| Kısmen                                   | 25       | 30,5     |
| Cevap yok                                | 0        | 0        |
| Toplam                                   | 82       | 100      |
| <b>Değerler Eğitimi Uygulama Sıklığı</b> | <b>f</b> | <b>%</b> |
| Her gün                                  | 9        | 11       |
| Haftada bir                              | 39       | 47       |
| Ayda bir                                 | 34       | 41,5     |
| Cevap yok                                | 0        | 0        |
| Toplam                                   | 82       | 100      |

Tablo 2’ye göre araştırmaya katılan 82 katılımcının 56’sı (%63), değerler eğitimi uyguladığını, 25’i (%30,5), kısmen uyguladığını belirtirken, katılımcılardan birinin de değerler eğitimi ile ilgili hiçbir uygulama yapmadığı görülmektedir. Tablo 2’ye göre, öğretmenlerin değerler eğitimi uygulama sıklığına bakıldığında 39 öğretmenin (%47) haftada bir, 34 öğretmenin (%41,5) ayda bir uygulama yaptığı görülürken katılımcılardan 9’u (%11) değerler eğitimi uygulamalarına her gün yer verdiğini belirtmiştir.

### Değerler Eğitimi Uygulamalarında Kullanılan Materyaller ve Materyallerin Yeterliliği İle İlgili Görüşler

Öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında yararlandıkları materyaller ve bu materyallerin yeterliliği hakkındaki görüşlerine yönelik bulgulara, Tablo 3’te yer verilmiştir.

**Tablo 3**

*Değerler Eğitimi Uygulamalarında Kullanılan Materyaller ve Materyallerin Yeterliliği ile İlgili Görüşler*

| <b>Materyaller</b>            | <b>f</b> | <b>%</b> |
|-------------------------------|----------|----------|
| Kitap                         | 20       | 16       |
| Kukla                         | 14       | 11,2     |
| Eğitici oyuncak               | 2        | 1,6      |
| Çizgi film veya eğitici video | 34       | 27,2     |
| Diğer                         | 12       | 9,6      |
| Toplam                        | 82       | 100      |
| <b>Materyal Yeterliliği</b>   | <b>f</b> | <b>%</b> |
| Evet                          | 21       | 25,6     |
| Hayır                         | 8        | 9,8      |
| Kısmen                        | 53       | 64,6     |
| Toplam                        | 80       | 100      |

Tablo 3’e göre, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamalarında en sık kullandıkları materyallerin 34 katılımcı (%27,2) ile hem görsel hem de işitsel duyulara hitap eden “çizgi film ve eğitici videolar” olduğu ortaya çıkmıştır. 20 katılımcı (%16) ise materyal olarak en çok kitap kullandığını belirterek ikinci sırada yer almıştır. 14 katılımcı (%11,2) kukla kullandığını belirtirken materyal olarak en az tercih edilen grup iki katılımcı (%1,2) ile eğitici oyuncaklar olmuştur. Tablo değerler eğitiminde kullanılan materyallerin yeterliliği açısından değerlendirildiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun materyalleri tam olarak yeterli bulmadığı görüldü. Tablo 3’e göre, elli üç katılımcı (64,6), materyallerin kısmen yeterli olduğunu belirtirken 21’i (%25,6) materyallerin tamamen yeterli olduğunu belirtmiştir. Sekiz katılımcı ise (%9,8) değerler eğitimi sürecinde kullanılması gereken materyallerin yeterli olmadığını ifade etmiştir.

### Değerler Eğitimi Uygulamalarında Öğrencilerde Olumlu Davranış Değişikliği Sağlayan Etkinlikler ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında öğrencilerde olumlu davranış değişikliği sağlayan etkinlik türleri ile ilgili görüşlerine, Tablo 4'te yer verilmiştir.

**Tablo 4**

*Değerler Eğitimi Uygulamalarında Öğrencilerde Olumlu Davranış Değişikliği Sağlayan Etkinlikler ile İlgili Görüşler*

| Etkinlikler             | f  | %     |
|-------------------------|----|-------|
| Drama                   | 46 | 37,72 |
| Türkçe-Dil Etkinlikleri | 11 | 9,02  |
| Oyunlar                 | 8  | 6,56  |
| Sorumluluk Projeleri    | 10 | 8,2   |
| Eğitici Videolar        | 5  | 4,1   |
| Diğer                   | 2  | 1,64  |

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamalarında hangi etkinliğin öğrencilerde olumlu davranış değişikliği sağlamakta daha etkili olduğunu ortaya koyan tablo 4 incelendiğinde drama uygulamaları 46 katılımcı ile (%37,72) ilk sırada yer almaktadır. On bir katılımcı ile (%9,2) Türkçe etkinlikleri ikinci sırada, 10 katılımcı ile (%8,2) sorumluluk projeleri üçüncü sırada yer almıştır. En az etkili olan etkinlikler olarak ise oyunlar ve videoların yer aldığı görülmektedir (Tablo 4).

### Okul Öncesi Eğitimde Öncelikli Olarak Hangi Değerlerin Kazandırılması Gerektiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Okul öncesi eğitimde öncelikli olarak kazandırılması gereken değerlere ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 5'te yer verilmiştir.

**Tablo 5**

*Okul Öncesi Eğitimde Öncelikle Hangi Değerlerin Kazandırılması Gerektiği Hakkında Görüşler*

| Değerler    | f  | %     |
|-------------|----|-------|
| Sevgi       | 29 | 23,78 |
| Saygı       | 25 | 20,5  |
| Hoşgörü     | 5  | 4,1   |
| Sorumluluk  | 9  | 7,38  |
| Yardımlaşma | 7  | 5,74  |
| Paylaşma    | 3  | 2,46  |
| Diğer       | 4  | 3,28  |

Tablo 5'e bakıldığında, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin öncelikle hangi değerlere yer verilmesi gerektiği konusundaki görüşleri değerlendirildiğinde, 29'unun (%23,78) sevgiyi ilk sıraya aldıkları, 25'inin (%20,5) ise saygıyı ilk sıraya aldıkları görülmektedir. Sevgi ve saygıyı dokuz katılımcı (%7,38) ile sorumluluk, 7 katılımcı (%5,74) ile yardımlaşma, beş katılımcı (%4,1) ile hoşgörü, üç katılımcı (%2,46) ile paylaşma değerleri takip etmiştir.

### Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Aile Katılımına Yer Verme Durumları ve Uygulama Sıklığı Hakkında Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin değerler eğitimi etkinliklerinde aile katılımına yer verme durumları ve uygulama sıklıkları ile araştırma sonuçlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

**Tablo 6**

*Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Aile Katılımına Yer Verme Durumları ve Uygulama Sıklığı Hakkında Görüşler*

| Aile Katılımı Uygulama | f  | %    |
|------------------------|----|------|
| Evet                   | 35 | 42,7 |
| Hayır                  | 9  | 11   |
| Kısmen                 | 38 | 46,3 |
| Toplam                 | 82 | 100  |
| Uygulama Sıklığı       | f  | %    |
| Her gün                | 2  | 2,6  |
| Haftada Bir            | 22 | 28,9 |

|             |    |      |
|-------------|----|------|
| Ayda Bir    | 40 | 32,8 |
| Dönemde Bir | 20 | 26,3 |
| Toplam      | 82 | 100  |

Tablo 6’de görüldüğü gibi araştırma örneklerinin çoğunluğu değerler eğitimi uygulamalarında aile katılımına yer vermektedirler. Otuz beş katılımcı (%42,7), tam bir aile katılımı uyguladığı, 38 katılımcının (%46,3) kısmen uyguladığı görülürken dokuz katılımcı da, hiçbir aile katılımı etkinliği uygulamadığını belirtmiştir. Aile katılımı etkinliklerinin uygulama sıklığına bakıldığında, 40 öğretmenin (%32,8) ayda bir defa uyguladığı, 20 öğretmenin (%26,3) dönem boyunca bir defa aile katılımı uyguladığı, 22 öğretmenin (%28,9) haftada bir defa uyguladığı, iki öğretmenin ise (%2,6) her gün uyguladığı görülmektedir.

### Değerler Eğitimi Uygulamalarının Çocuklar Üzerindeki Etkisi Hakkında Öğretmen Görüşleri

**Tablo 7**

*Değerler Eğitimi Uygulamalarının Öğrenci Davranışlarında Değişiklik Oluşturma Durumu ve Gerekçesi ile İlgili Görüşler*

| Gruplar | f  | %     |
|---------|----|-------|
| Evet    | 76 | 62,32 |
| Hayır   | 0  | 0     |
| Kısmen  | 6  | 4,92  |
| Toplam  | 82 | 100   |

Tablo 7’de, yer alan okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi uygulamalarının öğrenci davranışları üzerinde değişiklik oluşturma durumunu ve bu durumun sebebini yansıtan bulgular incelendiğinde, 82 katılımcının 76’sı (%62,32) değerler eğitimi uygulamalarının öğrenci davranışlarını kesinlikle değiştirdiğini belirtirken, altı katılımcı (%4,92) kısmen değiştirebilir ifadelerini kullanmıştır. Etkinliklerin davranış değişikliği oluşturma sebebine yönelik katılımcı ifadelerinin çoğunluğunda öğretmenin davranışları ile model olması, yaparak yaşayarak öğrenme yönteminin kullanılması, oyun yoluyla öğretimin kullanılması, değer etkinliklerinde öğrencilerin empati kurabilmesi ve beklenen olumlu davranışlara yönelik farkındalık kazandırıldığı için değer eğitimi etkinliklerinde öğrenilen bilgilerin bir süre sonra davranışa dönüştüğü ifade edilmiştir.

Araştırmanın katılımcılarından aktarılan bazı ifadeler, aşağıdaki şekilde yer almıştır:

Katılımcı 1:” Evet, oluşturuyor. Çocuklar, etkinlikleri yaparak yaşayarak gerçekleştirdikleri için içselleştiriyorlar”

Katılımcı 2: “Oluşturuyor oyunlarla, dramalarla, pekiştirilmelerle daha etkili oluyor”

Katılımcı 3: “Kesinlikle çocukların davranışlarını olumlu etkiliyor. Ailelerin gözden kaçırdığı noktaları ele alıyorum ve çocuklarda gözle görülür davranış değişikliği gözlemliyorum”

Katılımcı 4: “Düşünüyorum, çünkü çocuklarda farkındalık oluşturduğumuzda davranışlarına yansıtıyorlar”.

### Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda gönüllü olarak araştırmaya katılım sağlayan okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminin okul öncesi dönemde verilmesi gerektiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerine ilk olarak sınıflarında değerler eğitimi uygulamalarına yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların %68,3’ü evet cevabı verirken %25,6’sı da kısmen uyguladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların değer eğitimi etkinliklerinin uygulama sıklığına bakıldığında, çoğunluğun haftada bir uygulama yaptığı ortaya çıkmıştır.

Bu bulgular, katılımcı öğretmenlerin okul öncesi dönemde değer eğitimine önem verdiklerini ve uygulamalara sık sık yer verdiklerini göstermektedir. Bu gerekliliğin sebepleri; değerlerin benlik gelişimi üzerinde etkili olması, okul öncesi dönemde öğrenilenlerin hem daha kalıcı olması hem de ilerleyen gelişim dönemlerine oranla daha kolay olması ve okul öncesi döneminde kazandırılan davranışların bireyin gelecek yaşamını doğrudan etkilemesi olarak görülmektedir. Değerler, fikirlerimizin ve davranışlarımızın altında yatan temel faktördür (Avcı, 2007). Bu nedenle erken

yaşlardan itibaren kazandırılması gerekmektedir. Oruç, Tecim ve Özyürek (2011) araştırmalarında okul öncesi dönemde tüm gelişim alanlarında hızlı bir ilerleme görüldüğünü ve bu dönemin kişilik oluşumu ve sosyalleşme açısından en kritik dönem olduğunu ortaya koymuşlardır. Yazar ve diğerleri (2010), öğretmen görüşlerine yer verdiği araştırmasında, öğrencilerin kişilik gelişimlerinin sağlıklı olabilmesi ve topluma uyumlu kişiler olarak yetiştirilebilmesinde değerler eğitiminin ve bu eğitimin erken yaşlarda verilmesinin çok önemli olduğu görüşünü savunmuşlardır. Bu sonucu destekleyen diğer bir araştırmanın sonucu da Yiğittir ve Keleş (2011) tarafından gerçekleştirilmiş ve ayrıca değerler eğitiminin okul öncesi eğitim döneminde başlanması gerektiği sonucu, bu araştırmanın sonuçları ile paralellik göstermiştir. Ateş (2013) yapmış olduğu araştırmada kişilerin birlikte ve mutlu bir şekilde yaşamını devam ettirebilmesi değerlerin kazandırılmasının çok büyük bir öneme sahip olduğundan bahsetmektedir. Araştırmanın bu bulgusu konu hakkında yapılan diğer araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırmada değerler eğitimi uygulamalarında kullanılan materyallerin neler olduğu ve bu materyallerin yeterlilik durumu ile ilgili verilere bakıldığında 83 katılımcıdan 53'ü kullanabileceği materyalin kısmen yeterli olabileceğini belirtmiştir. Bu bulgulara bakıldığında değerler eğitimi verirken daha dikkat çekici ve kalıcı bir öğrenme için materyallerin zenginleştirilmesi gerektiği sonucunu destekleyen farklı araştırma sonuçlarına alan yazında rastlanmaktadır. Örneğin, Ogelman ve Sarıkaya (2015) araştırmalarında öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamaları sürecinde materyal yetersizliği yaşadıklarını ortaya koymuştur. Şirin ve diğerlerinin (2016) yapmış oldukları çalışma sonunda katılımcıların değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin kaynaklara ihtiyaç duyduklarını; Sevim, ve diğerleri (2023) ise değerler eğitimi uygulamaları için okullardaki materyallerin yeterli olmadığına ilişkin elde edilen sonuçlar, bu çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte olmuştur. Yine bu araştırmanın sonucu, kullanılan materyallerin çizgi film veya eğitici videolar ve kitaplar olduğuna işaret etmiştir. Bu durumu destekleyen ve aynı zamanda açıklayan diğer bir araştırma sonucu da Dal (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Sözü edilen bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin değer eğitimi uygulamalarında en çok kullandıkları materyallerin kitaplar olduğunu, bu durumun nedeni olarak ta kitapların en kolay ulaşılabilir kaynak olmasını gerekçe olarak göstermişlerdir (Dal, 2018). Yine en fazla kullanılan kaynağın kitaplar olduğu sonucunu ortaya koyan bir diğer araştırma Uzun ve Köse (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak son yıllarda bilişim ve teknolojik gelişmelerin eğitim ortamına yansması, öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin artması, sınıflarda internet erişiminin kolay olması ve öğrencilerin hem görsel hem de işitsel duyularına hitap etmesi nedeniyle en çok kullanılan materyallerde ilk sırayı eğitici videoların ve çizgi filmlerin aldığı düşünülmektedir. Çünkü, Yazar ve diğerlerinin (2010) araştırmasında değerler kazandırılırken görsel-işitsel araçların çok sık kullanıldığı; değerler eğitimi sürecinde kullanılan eğitim materyallerin öğrencilerde çok yönlü duyulara hitap edebilecek nitelikte ve çeşitlilikte olması gerektiği (Uzuner, 2019) ortaya koyulurken bu araştırmanın sonucunda da değerler eğitimi sürecinde, katılma ve materyal zenginliğine önem verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin, değerler eğitimi sürecinde uyguladıkları etkinlikleri sırası ile Türkçe etkinlikleri (Resimli hikâye kitabı okuma, masal anlatma, drama, öykü tamamlama, sohbet, bilmece vs.), oyun etkinlikleri, değerler içeren proje, resim, müzik ve eğitici videolar gibi etkinlikler olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu etkinliklerin öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı sunması, kalıcı öğrenmeler sağlaması ve somut bilgilerin yanında soyut kavramların da bu etkinlikler aracılığıyla daha kolay verilebilmesi öğretmenlerin bu etkinlikleri tercih etmesinde temel etken olarak gösterilmiştir. Dolayısıyla değerlerin hikâyeler, masallar, filmler üzerinden somutlaştırılarak verilmesi bu değerlerin öğrenilmesini kolaylaştırmakta (Arslan, 2022) ve ayrıca değerler eğitimi sürecinde sıklıkla uygulanan drama ve oyun etkinliklerinin (Çetingöz, 2015) soyut kavramları somutlaştırılmasında önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Buna ek olarak Thornberg ve Oğuz (2013)'ün araştırması, drama etkinliklerinin öğrencilerin doğru davranış ile yanlış davranışları ayırt edebilmesinde ve empati kurabilmesinde çok etkili bir uygulama olduğu sonucuna öğretmen görüşleri doğrultusunda ulaşmışlardır. Bu bağlamda, öğretmenlerin de yoğunlukla Türkçe, drama ve oyun yoluyla değer eğitimi etkinlikleri uyguladıkları (Sapsağlam ve Ömeroğlu 2015) anlaşılmaktadır. Kaya, Günay ve Aydın (2016) drama yöntemi ile işlenen değerler eğitimi etkinlikleri konulu araştırmalarında, drama uygulamalarının öğrencilerde çok yönlü bir gelişim sağladığını ve özellikle

ahlaki değerlerin kazandırılmasında en etkili yöntemlerden olduğunu belirtirken, aynı zamanda öğrencileri uygulamaya ve hissetmeye yönlendiren drama yolu ile öğretim tekniğinin de önemi anlaşılmış olmaktadır.

Bu çalışmanın katılımcıları, öğrenilmesi gereken değerlerin başında sevgi ve saygıyı ilk iki sırada belirtmişlerdir. Bu sonuç, Temur ve Yuvacı'nın (2014) yine okul öncesi öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmadan elde ettiği sonuçlar ile benzerlik göstermiştir. Yazar ve Erkuş'un (2012) okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması gereken değerlere ilişkin görüşlerinden; saygı, sevgi, hoşgörü, yardımlaşma ve paylaşma kavramları elde edilmiştir. Yine Özdemir ve diğerlerinin (2017) araştırmasında, tüm öğretmenlerin saygı içerikli değer çalışmalarına yer verdiğinin ortaya konulduğu anlaşılmakta ve halen günümüzde "saygı" ve "sevgi" kavramlarına ilişkin değer yargısının güncelliğini koruyarak ilk sıralarda yer alıyor olması, günümüz koşullarında ele alınması gereken önemli bir değer olarak öne çıktığını göstermektedir. Kozikoğlu (2018); Akto ve Akto'nun (2017) araştırmalarından elde edilen sonuçlar da sorumluluk, dürüstlük, hoşgörü, iyilik, sevgi, paylaşmak ve saygı olarak önümüze çıkmaktadır. Bu çerçevede, gerçekleştirilmiş olan araştırmaların bulgularının bu araştırmadan elde edilen sonuçlar arasında paralellik gösterdiği ya da desteklediği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, okul öncesi eğitiminde görev alan öğretmenlerin, öğrencilerine kazandırmaları gereken öncelikli değerler arasında sevgi, saygının olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma, öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında aile katılımına genellikle yer verdiklerini göstermektedir. Sapsağlam ve Ömeroğlu (2015) okul öncesi öğretmenlerinin programlarında değerler eğitime yer verme düzeyleri ile ilgili yapmış oldukları araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakınının çeşitli etkinliklerle aile katılımlarına yer verdiklerini belirtmişlerdir. Yine Kuloğlu, Yaşar ve Özer (2021), değerler eğitiminin daha etkili olabilmesi için ailelerin etkinlik sürecine dâhil olmaları gerektiğini, Ogelman ve Sarıkaya (2015) da okul öncesi eğitimde uygulanan değerler eğitimi hakkında, ailelerin mutlaka bilgilendirilmesi ve eğitim sürecine dâhil edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Böylece, okul öncesi dönem değerler eğitimi sürecine aile katılımının sağlanması gerektiğinin önemi de anlaşılmış olmaktadır. Ayrıca sözü edilen önem Kurtulmuş, Östen ve Gündaş (2014); Özleşmiş (2019) de değerler eğitiminde ailelerin önemli bir yere sahip olduklarını belirterek değerler eğitiminde ailenin büyük bir etkisinin olduğu ve eğitim sürecine dâhil edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Değerler eğitimi uygulamalarının öğrenci davranışları üzerinde değişiklik oluşturma durumu incelendiğinde, 82 katılımcının 76'sı tarafından değerler eğitimi uygulamalarının öğrenci davranışlarını kesinlikle olumlu yönde değiştirdiği ifade edilerek Okul öncesi eğitim kademesinde değer eğitiminin önemi bir kez daha ortaya koyulmuştur. Meydan (2014) "haftanın değeri" uygulamasının davranışların geliştirilmesi, disiplin problemleri, şiddet ve cinsel istismar gibi olumsuzlukların azalmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Dönmez ve Uyanık (2022) yapmış oldukları araştırmada dünyada ve ülkemizde uygulanan değer kazandırma etkinliklerinin, öğrencilerin problemli davranışlarda azalma, sosyal becerilerde artma, okula yönelik olumlu tutum geliştirme, akranlarıyla ve yetişkinlerle iyi geçinme, okul başarısında artma, kendini okula ait hissetme gibi etkilerini ortaya koymuştur. Şimşek (2015), değer eğitiminin öğrenci istenmeyen davranışlarını ortadan kaldırdığı; çocuklardaki sosyal, duygusal uyumu da artırdığı (Asar, 2019) vurguları yapılmıştır. Bu araştırmanın ve alan yazındaki benzer araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde, okul öncesi eğitim sürecinde, aile katılımlı, sevgi ve saygı değerlerinin öncelendiği, yaparak-yaşayarak, bol materyalli somutlaştırılarak öğretim yaşantılarına yer verilen değerler eğitimi uygulamalarının, öğrenci davranışları üzerinde olumlu etkili sonuçlar doğuracağı söylenebilir.

### **Kaynakça**

- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer öğretimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 403-414.
- Akto, A. ve Akto, S. (2017). Okul öncesi değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler (Nitel bir araştırma). *Şarkiyat*, 9(2), 1074-1095. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.342143>

- Aktürk, H. K. ve Kahraman, P. B. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 267-294. <https://doi.org/10.34234/ded.563493>
- Arslan, Y. (2022). MEB Anadolu masalları okul öncesi kitap serisinin masal anlatıcılığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi [*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. Ankara Üniversitesi.
- Asar, H. (2019). Okul öncesi değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum ve değer düzeyleri üzerine etkisi [*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. Pamukkale Üniversitesi.
- Ateş, F. (2013). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma [*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. Yeditepe Üniversitesi.
- Avcı, N. (2007). *Toplumsal değerler ve gençlik*. Siyasal Kitabevi.
- Cihan, N. (2014). Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2).
- Çetingöz, D. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının değerler eğitiminde öğretmenin rolüne ilişkin görüşleri. *Sosyal Araştırmalar Dergisi. Turkish Journal of Social Research*, 33.
- Çetingöz, D. (2019). Yaşam Boyu Öğrenme Kapsamında Ebeveynler için Geliştirilen Aile Katılımı Eğitim Programı Araştırmalarının Gözden Geçirilmesi (2015-2018). *The Journal of International Educational Sciences*, 6(18), 43-66. <http://dx.doi.org/10.16991/INESJOURNAL.1599>
- Dönmez, Ö. ve Uyanık, G. (2022). Farklı ülkelerde değerler eğitimi ve değer eğitimi programlarından örnekler. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 74-88. <https://doi.org/10.55008/te-ad.1099697>
- Fidan Dal, Z. (2018). Okul öncesi değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi (Okul öncesi öğretmenleri üzerinde bir inceleme) [*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*]. İstanbul Üniversitesi.
- Erkuş, S. ve Yazar, T. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 196-211.
- Gür, Ç., Şirin, N., Şafak, M., Yuvacı, Z., Koçak, N., ve Koç, İ. (2016). Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarına Etkisinin İncelenmesi ve Öğretmen Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 261-274.
- Jafari, K. K. ve Demirel, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 13-35.
- Kaya, Y., Günay, R., ve Aydın, H. (2016). Okul öncesi eğitimde drama yöntemi ile işlenen değerler eğitimi derslerinin farkındalık düzeyi üzerindeki etkisi. *Sakarya University Jurnal of Education*, 6(1), 23-37. <https://doi.org/10.19126/suje.76036>
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul Öncesi Dönemdeki Değerlerin Eğitime İlişkin Tutum ve Olayların İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7 (4), 2698-2720.
- Kuloğlu, A., Yaşar, Z., ve Özer, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimiyle ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 171-186. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.868479>
- Kurtulmuş, M., Tösten, R., ve Gündas, A. (2014). İlköğretim 1. kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 281-305.
- Nedir, D. (2020). Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi *Türk Medeniyeti*, 14.
- Neslitürk, S., ve Deniz, M. (2014). Anne Değerleri Eğitim Öğretim Süresi 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Kazanımına Etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, (4), 103-116
- Ogelman, H. G. ve Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 81-100.
- Oruç, C., Tecim, E., ve Özyürek, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48), 281-297.
- Özer, M. ve Aktaş, B. Ç. (2019). Değerler Eğitimi Devamlılığı: Okul Öncesi Eğitim Programından Hayat Bilgisi Öğretim Programına. *İlköğretim Online*, 18(1). <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527640>

- Özdemir, T. Y., Özkan, M. B., ve Akgün, M. (2017). Öğretmen görüşleriyle değerler eğitimi odaklı eğitim denetimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 35-52.
- Özleşmiş, N. (2019). İlkokul hayat bilgisi dersi kapsamındaki değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Pekdoğan, S. ve Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37).
- Sapsağlam, Ö. (2016). Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Hedeflerin Değerler Açısından İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 11(9). <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9571>
- Sevim, M. Z., Güler, Z., İnançlı, S., ve Aslan, H. (2023). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitiminde değerler eğitimi hakkında görüşleri. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(6), 737-749. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1230>
- Şimşek, Ş. (2015). Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında değerler eğitimi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 79-104.
- Şirin, N., Şafak, M., Yuvacı, Z., Gür, Ç., Koçak, N. ve Koç, İ. (2016). Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarına Etkisinin İncelenmesi ve Öğretmen Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 261.
- Tay, B. ve Yıldırım, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerlere ilişkin veli görüşleri. <https://openaccess.ahievran.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12513/204/bayramtay.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Erişim Tarihi: 05.11.2024.
- Temur, Ö., ve Yuvacı, Z. (2014). Okul öncesi değer eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 122-149.
- Tuğluk, M. N., ve Özkan, B. (2019). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizi. *Temel Eğitim*, 1(4), 29-38.
- Tunçeli, H. İ. ve Zembat, R. (2017). Erken Çocukluk Döneminde Gelişimin Değerlendirilmesi ve Önemi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12.
- Thornberg, R. ve Oğuz, E. (2016). Değerler eğitiminde ahlaki ve vatandaşlık eğitim hedefleri: İsveçli ve Türk öğrenci öğretmenlerinin tercihlerine ilişkin kültürlerarası bir çalışma. *Öğretim ve Öğretmen Eğitimi*, 55, 110-121.
- Uzun, M. ve Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Uzuner, N. K. (2019). Değerler eğitiminde kullanılan araç-gereç ve materyallere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Vural, D. E., ve Kocabaş, A. (2016). Okul Öncesi Eğitim ve Aile Katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59). <https://doi.org/10.17755/esosder.263223>
- Yazar, A. Çelik, M. ve Mehmet, K. Ö. K. (2010). Aile katılımının okul öncesi eğitimde ve 2006 okul öncesi eğitim programındaki yeri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 233-243.
- Yıldırım, S. G., ve Demirel, M. (2019). Türk tarihinde değerler ve değerler eğitimi üzerine bir inceleme. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 92-99.
- Yılmaz, M., ve Yılmaz, Ö. F. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 737-748.
- Yiğittir, S. ve Keleş, H. (2011). Sosyal bilgiler dersinde değer eğitimine ilişkin sınıf öğretmenlerin görüşleri. *Milli Eğitim*, 40(189), 144-155.
- Yurdakul, A. (2020). Değer Kavramı ve Değerler Eğitimi. *Türk Medeniyeti Düşünce Dergisi*. 1(2),14-20.